



## **AVIZ**

**referitor la propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.288/2015 privind votul prin corespondență, votul electronic, precum și modificarea și completarea Legii nr.208/2015 privind alegerea Senatului și a camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente**

Analizând propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr.288/2015 privind votul prin corespondență, votul electronic, precum și modificarea și completarea Legii nr.208/2015 privind alegerea Senatului și a camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente (b544/18.10.2018), transmisă de Secretarul General al Senatului cu adresa nr.XXXV/5283/23.10.2018 și înregistrată la Consiliul Legislativ cu nr.D1085/24.10.2018,

## **CONSILIUL LEGISLATIV**

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și al art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

**Avizează favorabil propunerea legislativă**, cu următoarele observații și propuneri:

1. Propunerea legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii nr.288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr.208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările ulterioare, în scopul introducerii sistemului de vot electronic pentru alegerile prezidențiale, europarlamentare și parlamentare. De asemenea, se preconizează introducerea exercitării votului prin corespondență și la alegerile prezidențiale și europarlamentare.

Prin obiectul său de reglementare, propunerea legislativă se încadrează în categoria legilor organice, fiind incidente prevederile art.73 alin.(3) lit.a) din Constituția României, republicată, iar în

aplicarea dispozițiilor art.75 alin.(1) din Legea fundamentală, prima Cameră sesizată este Senatul.

2. Menționăm că, prin avizul pe care îl emite, Consiliul Legislativ nu se poate pronunța asupra oportunității soluției legislative.

3. Precizăm că o altă propunere legislativă având ca obiect de reglementare organizarea votului electronic, a fost respinsă definitiv de ambele Camere ale Parlamentului în data de 16 mai 2017.

4. Având în vedere implicațiile pe care le va genera adoptarea propunerii legislative asupra bugetului de stat, devin incidente prevederile art.111 alin.(1) teza a doua din Constituție, potrivit cărora solicitarea unei informări din partea Guvernului este obligatorie.

De asemenea, sunt incidente prevederile art.15 din Legea nr.500/2002 privind finanțele publice, cu modificările ulterioare, fiind obligatoriu ca în cuprinsul propunerii legislative să se prevadă mijloacele necesare pentru acoperirea sporului de cheltuieli bugetare.

5. Ca observație generală, analizând soluțiile normative propuse, se constată că, deși se dorește instituirea unor reguli comune alegerilor prezidențiale, europarlamentare și parlamentare, în cadrul normelor propuse, se mențin trimiterile doar la Legea nr.208/2015, așa cum există și în textul original al Legii nr.288/2015, fără a se face referire la Legea nr.370/2004 pentru alegerea Președintelui României și nici la Legea nr.33/2007 privind organizarea și desfășurarea alegerilor pentru Parlamentul European.

Or, lipsa corelării și armonizării prezentei propuneri legislative cu legislația conexasă, în vederea aplicării coerente și unitare în ceea ce privește termenele, documentele folosite și centralizarea voturilor exprimate electronic, precum și procedura de organizare și desfășurare a scrutinului, constituie impedimente în reglementarea corectă, riguroasă și previzibilă a scrutinurilor electorale. Prin urmare, este necesară revederea și reformularea proiectului sub aceste aspecte.

6. În ceea ce privește **titlul**, pentru redarea corectă a titlului actului normativ asupra căruia se intervine, expresia „votul electronic” trebuie eliminată, observație valabilă și pentru partea introductivă a **articolului unic**.

Pe de altă parte, întrucât prin introducerea unui nou sistem de vot și extinderea sferei de aplicare a acestuia în cadrul alegerilor prezidențiale și europarlamentare se modifică chiar obiectul de reglementare al Legii nr.288/2015, astfel că această modificare trebuie să se reflecte și în titlul legii. Pentru respectarea exigențelor de tehnică legislativă, modificarea titlului actului normativ de bază trebuie

realizată printr-o normă expresă de modificare, cuprinsă la pct.1 al articolului unic. Pe cale de consecință, actualul pct.1 va deveni pct.2, iar punctele subsecvente se vor renumera în mod corespunzător.

7. Potrivit uzanțelor normative, enunțurile de modificare, respectiv de completare ale **punctelor subsumate articolului unic** vor fi reformulate potrivit următoarelor modele:

*„Articolul ... se modifică și va avea următorul cuprins:”;*

*„La articolul..., după litera... se introduce o nouă literă, lit. ...) cu următorul cuprins:”;*

*„Alineatul (...) al articolului ... se modifică și va avea următorul cuprins:”;*

*„La articolul ... alineatul (...), litera ...) se modifică și va avea următorul cuprins:”;*

*„După alineatul (...) al articolului ... se introduce un nou alineat, alin. (...), cu următorul cuprins:”;*

*„După articolul... se introduce un nou articol, art. ... cu următorul cuprins:”.*

8. La actualul **pct.4**, pentru un plus de rigoare normativă, partea dispozitivă va fi reformulată, astfel:

*„Titlul capitolului II se modifică și va avea următorul cuprins:”*

9. La actualul **pct.5**, referitor la textul propus pentru **art.4 alin.(1)**, pentru un plus de informare juridică, este necesar ca după titlul Legii nr.208/2015 să fie inserată mențiunea *„cu modificările și completările ulterioare”*, observație valabilă pentru toate situațiile similare din proiect.

10. Având în vedere că, potrivit art.5 alin.(5), înscrierea în Registrul electoral cu opțiunea pentru votul prin corespondență sau votul electronic este valabilă doar pentru scrutinul pentru care s-a solicitat, iar pentru alegerile ulterioare este necesară o nouă cerere, modificarea propusă la actualul **pct.6** pentru art.4 alin.(3) lit.e) este superfluă. Prin urmare, recomandăm eliminarea acestui punct și renumerotarea corespunzătoare a punctelor subsecvente.

11. Întrucât actualele **pct.7** și **8** vizează modificarea a două alineate ale aceluiași articol, acestea vor fi comasate într-un singur punct, cu următoarea parte dispozitiv:

*„Alineatele (4) și (6) ale articolului 4 se modifică și vor avea următorul cuprins:”.*

În continuare, vor fi redactate normele propuse, separate printr-un rând de puncte de suspensie.

Pe cale de consecință, punctele subsecvente vor fi renumerotate.

În mod similar se va proceda și cu actualele **pct.9 – 11**, care vor fi comasate într-un singur punct, cu următoarea parte dispozitivă:

*„Alineatele (1), (3), (5) și (6) ale articolului 5 se modifică și vor avea următorul cuprins:”;*

**12.** La actualul **pct.7**, referitor la textul propus pentru **art.4 alin(4)**, în corelare cu intenția inițiatorului, norma trebuie să se refere și la opțiunea pentru votul electronic.

**13.** La actualul **pct.12**, întrucât modificarea vizează întregul articol, în debutul alin.(1) trebuie introdusă abrevierea „Art.6”.

Referitor la textul propus pentru **alin.(1)** al **art.6**, pentru concizia normei, sugerăm comasarea primelor două teze într-un singur text, cu următoarea redactare:

*„În maximum 48 de ore de la data expirării termenului prevăzut la art.5 alin.(1), Autoritatea Electorală Permanentă întocmește și tipărește listele electorale pentru votul prin corespondență și, separat, listele electorale pentru votul electronic, pe baza datelor și informațiilor din Registrul electoral.”.*

**14.** La actualul **pct.13**, la textul propus pentru **art.7 alin.(2)** pentru corectitudinea normei, sintagma „biroul electoral pentru votul **prin corespondență**” trebuie înlocuită cu formularea „biroul electoral pentru votul **electronic**”.

**15.** Pentru corelare cu art.9 alin.(1<sup>1</sup>) propus la actualul pct.15, la actualul **pct.14**, la normele preconizate pentru art.8, formularea „cât și pentru votul electronic” va fi înlocuită cu expresia „și biroul electoral pentru votul electronic”.

La **alin.(3)**, fără a ne pronunța asupra oportunității soluțiilor legislative preconizate, este de analizat dacă nu ar fi suficient un singur birou electoral pentru votul electronic, având în vedere că centralizarea rezultatelor se face automat, fără a mai fi necesară desfășurarea unei activități fizice de numărare, astfel că nu mai subzistă rațiunea stabilirii unui număr maxim de alegători arondați unui birou electoral.

**16.** La actualul **pct.15**, pentru rigoarea exprimării, în cuprinsul **art.9 alin.(1<sup>1</sup>) lit.a)**, expresia „din total cetățeni” trebuie redată sub forma „din totalul cetățenilor”.

**17.** Potrivit uzanțelor normative, la actualul **pct.17**, partea dispozitivă trebuie reformulată, după cum urmează:

*„După capitolul IV se introduce un nou capitol, cap. IV, conținând articolele 15<sup>1</sup> și 15<sup>2</sup>, cu următorul cuprins:”.*

Pentru rigoarea exprimării, sugerăm ca sintagma „*intitulată E-VOT*” din cuprinsul **art.15<sup>1</sup> alin.(1)**, să fie înlocuită cu „*denumită E-VOT*”, mai adecvată în context.

Pentru aceleași considerente, la **alin.(2)**, cuvântul din debut va fi redactat în forma articulată, iar pentru un plus de precizie, recomandăm reformularea tezei finale, pentru a clarifica momentul la care se raportează stabilirea „*nivelului maxim de protecție*” și definirea acestei noțiuni.

La **alin.(3)**, în vederea respectării unității terminologice a actului de bază, termenul „*registru*” va fi redat cu inițială mare.

Referitor la textul preconizat pentru **alin.(5)**, în care se face trimitere la „*art.15<sup>1</sup> alin.(4)*”, precizăm că, întrucât **alin.(4)** se regăsește în structura aceluiași articol, trebuie eliminată trimiterea la **art.15<sup>1</sup>**.

De asemenea, va fi realizat corect acordul cu substantivul „*document*”, astfel încât formularea „*trimiterea documentului prevăzute la art.15<sup>1</sup> alin.(4)*” va fi înlocuită cu „*trimiterea documentului prevăzut la alin.(4)*”.

În ceea ce privește **art.15<sup>2</sup> alin.(6)**, semnalăm că teza finală este redactată într-o manieră vagă și neclară, fiind necesară reformularea acesteia, cu precizarea autorității care poate aprecia gradul „*cel mai înalt*” de protecție, respectiv, criteriile care trebuie îndeplinite pentru ca un sistem de protecție să poată fi astfel calificat.

**18.** La actualul **pct.20**, soluțiile legislative propuse sunt discutabile întrucât „numărarea” voturilor exprimate electronic se face automat.

**19.** Analizând soluția normativă propusă la actualul **pct.21** referitor la introducerea **art.22<sup>1</sup> alin.(1)** menționăm că, în concordanță cu dispozițiile **art.62** teza întâi din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, „*Dispozițiile de modificare și de completare se încorporează, de la data intrării lor în vigoare, în actul de bază, identificându-se cu acesta*”.

Or, mențiunea „*data intrării în vigoare a prezentei legi*” din cuprinsul **alin.(1)** al **art.22<sup>1</sup>** se referă la **prezenta** lege, neputând fi integrată în cuprinsul Legii nr.288/2015.

Prin urmare, pentru corectitudinea reglementării, se impune ca textul alineatului în cauză să constituie un articol distinct al proiectului, marcat cu cifră romană, în următoarea redactare:

*„Art.II. – Termenul de elaborare a actului de aplicare prevăzut de art15<sup>1</sup>alin. (2) din Legea nr.288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr.208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările ulterioare, astfel cum a fost modificată și completată prin prezenta lege, este de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentei legi.”.*

Pe cale de consecință, articolul unic va deveni **art.I.**

În ceea ce privește norma de la **alin.(2)** al art.22<sup>1</sup>, în considerarea raportului de conexiune cu dispozițiile anterioare, apreciem că aceasta ar putea constitui obiectul alin.(6) al art.18<sup>1</sup>, cu recomandarea ca, pentru respectarea stilului normativ, expresia „10 ani **de zile**” să fie redat sub forma „*timp de 10 ani*”;

**20.** Având în vedere multiplele intervenții asupra actului normativ de bază, pentru facilitarea aplicării acestuia, propunem introducerea unei dispoziții vizând republicarea, în următoarea redactare:

*„Art.III. - Legea nr.288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr.208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, cu modificările ulterioare, inclusiv cu modificările și completările aduse prin prezenta lege, va fi republicată, dându-se textelor o nouă numerotare.”*

  
**PRESEDINTE**  
dr. Dragoș ILIESCU  


București  
Nr. 1110/20.11.2018

L. nr. 288/2015

M. Of. nr. 866/19 nov. 2015

*Lege privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente*

1 promulgată prin D. nr. 862/2015 M. Of. nr. 866/19 nov. 2015

Decret pentru promulgarea Legii privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente

2 modificări prin O.U.G. nr. 47/2016 M. Of. nr. 685/5 sep. 2016 *modifică art. 4 alin. (1)*

Ordonanță de urgență privind unele măsuri pentru buna organizare și desfășurare a alegerilor pentru Senat și Camera Deputaților din anul 2016 și pentru modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente și pentru modificarea Legii nr. 288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208/2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente

aprobată cu modificări prin L. nr. 51/2018 M. Of. nr. 205/7 mar. 2018